

مقدمه

امروزه مدیریت عنصری شناخته شده و اساسی، در طراحی و هدایت سیستمها است. در واقع، اعمال صحیح مدیریت، تأثیری مستقیم در «بهبود روشها، کاهش هزینهها، افزایش بازدهی، رشد کمی و کیفی، و کاهش زمان اجرای طرحها و برنامهها» دارد. همه متخصصان مدیریت متفق القولند که محدودیت منابع، چالش اساسی مدیران نیست، بلکه مسأله اصلی، رویکرد مدیریت و روش تصمیم‌گیری است. به علاوه، فراگرد مدیریت، همواره در ارتباط مستقیم با «تجربه» بوده و در طول تاریخ، در ارتقاء توان علمی و عملی جوامع بشری، نقش فزاینده‌ای داشته است. تمثیلی قدیمی می‌گوید: عده‌ای می‌توانند کاری را «انجام دهند» و عده‌ای نمی‌توانند، لیکن قادرند در مورد آن کار، «مطلبی بنویسند». ولی دسته سومی هم وجود دارد که هم می‌توانند کار انجام دهند و هم می‌توانند نویسنده خوبی باشند؛ که این امر نکته بسیار مثبتی است، چرا که «ارتباطات»، اساس «مدیریت پروژه» است. یک مدیر پروژه اگر نتواند درباره دیدگاه و نظر خود با دیگران ارتباط برقرار کند، قادر به مدیریت پروژه خود، نخواهد بود. «ارتباط شفاهی» به تنهایی، کافی نیست، بلکه «ارتباط نوشتاری» در مورد جهت‌گیریهای پروژه و مراحل اجرای آن - نیز - بسیار مهم و اثربخش است.

از طرفی، کارشناسان رایانه معتقدند که قادرند با نرم‌افزارهای طراحی شده، پروژه را مدیریت نمایند. پس این سؤال مطرح است که: چرا چنین نوشتارهایی لازم است؟ (در پاسخ باید گفت که: «رایانه»، فقط «ابزاری» است، برای تسریع در پردازش اطلاعات؛ و این کارشناس یا مدیر پروژه است که برنامه‌های ارتباطی و فراگردشان را مدون می‌کند.) رایانه‌ها بر اساس «اصول مدیریت پروژه» عمل می‌کنند. مدیر پروژه، این اصول را می‌نویسد و رایانه فقط آن را سریع‌تر پردازش می‌کند؛ بنابراین، مهمترین عنصر در اداره یک پروژه، «مدیریت پروژه» است.

افزون بر این، بخشی از متغیرهای مؤثر در پروژه، بدون مدیریت و برنامه‌ریزی مدیر پروژه، حتی توسط رایانه نیز قابل اداره نیست؛ بویژه «مدیریت نیروی انسانی و برخورد با مسائل اجتماعی و سیاسی و حقوقی مؤثر بر روند پروژه»، بدون حضور مدیر، قابل اداره نخواهد بود؛ لذا هر فردی که مسئولیت یک پروژه را به عهده می‌گیرد، می‌بایست آگاهی لازم راجع به اصول مدیریت پروژه را داشته باشد. در این کتاب سعی داریم، «مدیریت پروژه» را در هفت بخش و هجده فصل مطرح نماییم. از این کتاب می‌توان هم در سطح دانشگاهی - به مثابه یک منبع - و هم در سطح سازمانی - به مثابه یک راهنما - استفاده نمود. در ضمن، سعی شده است، تجارب نگارنده هم در سطح دانشگاهی و هم در سطح اجرایی - که مسئولیت اجرای پروژه‌های عظیم ملی را به عهده داشته‌اند - در این کتاب درج شود. با وجود این، قطعاً کمبودهایی در این کتاب مشاهده خواهد شد که امیدواریم خوانندگان گرامی ما را از نظریات ارزشمند خود، بی‌بهره نگذارند.

محمدجواد عاصمی پور